

BOEKBESPREKING.

Dr. W. M. KRUSEMAN: *De Wonderwereld der Biologie*. (Bosch en Keuning. Baarn. Groot 8vo. 364 pp. 34 foto's en 73 teekeningen, prijs f 5.90).

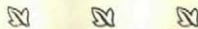
„De schrijver hoopt, dat het boek aanspraak mag maken op de naam van populair in de goede zin van het woord”. Wel, dat is in orde. De schrijver heeft heel wat aangedurfd en het met eere volbracht. Reeds het opschrift van het eerste hoofdstuk: Wat is leven? maakt dat de lezer zich schrap zet. Het zal hem goed bekomen.

JAC. P. THIJSSSE.

A. B. WIGMAN: *In het wild levende Zoogdieren* (Naarden, A. Rutgers 148 pp. en 9 tekstillustraties en bovendien 64 driekleurendrukken. Geb. f 3,75).

Bij de weinige literatuur, die wij over onze zoogdieren bezitten, is deze uitgave zeer welkom. Wigman is er in geslaagd, in klein bestek veel en goed te vertellen. Alleen de zeehond komt er wat magertjes af en dat is jammer! De gekleurde platen zijn heel aardig.

JAC. P. THIJSSSE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Een nieuwe Nederlandsche vogelsoort. Door leden van de Vogelbeschermingswacht Haarlem & Omstreken werd onlangs in de omgeving van Haarlem een vogelvangster op heeterdaad betrapt bij het vangen van beschermde vogels, door middel van lijmstokken en met behulp van een levende steenuil als lokvogel. Bij het verhoor verklaarde hij d.d. 26 Mei in een duinterrein nabij Beverwijk een vogel gevangen te hebben, die hij aanduidde als „baardgrasmusch”, waarvan hij meende, dat deze tot een zeer zeldzaam voorkomende vogelsoort behoorde. Hij had de vogel reeds verkocht aan een collega in Amsterdam, doch gelukkig kon het dier reeds den volgenden dag in Amsterdam worden achterhaald en in beslag genomen. In overleg met den Ambtenaar O.M. werd hij ondergebracht in het Vogelhuis van Artis.

De vogel bleek te behooren tot een nog nooit in Nederland waargenomen soort, t.w. *Sylvia cantillans*. Hiervan zijn drie ondersoorten bekend: *S. c. inornata*, welke voorkomt in N.W. Afrika, *S. c. albistriata* verbreid door Zuid Oost Europa en Klein Azië, en tenslotte *S. c. cantillans* (Pall.), welke broedt in Portugal, Zuid Spanje, Zuidoost Frankrijk, Corsica, Sardinië en Italië. De Afrikaansche variëteit is het zeer zeker niet, het zou de oostelijke vorm kunnen zijn, maar het meest waarschijnlijk is, dat we te doen hebben met de westelijke subspecies.

In Noordwest Europa is deze soort nog maar uiterst zelden waargenomen. De literatuur vermeldt slechts vier waarnemingen uit Schotland en twee uit Ierland.

Haarlem.

V. D. MOST V. SPIJK.

Wederom een Kleine Klauwier gezien. Aansluitende op mijne mededeeling in October '41 over de waarneming van de Kleine Klauwier in de Loener Mark, kan ik U de volgende toevallige ontdekking van deze vrij zeldzame vogel voor ons land melden.

Op 9 April mij wederom in de Loener Mark bevindende zag ik een vogel met veel wit in de veeren uit een kleine eik op de grond vliegen. Even daarna zat hij weer boven in het eikeboompje van ± 2 m hoogte en de kijker snel er op werpende zag ik tot mijn groote verwondering opnieuw een Kleine Klauwier. Dat was wel heel toevallig, want het was niet zoo heel ver van de plaats waar ik hem in October l.l. had gezien. Ik kon de vogel rustig waarnemen daar hij niet schuw was en alle aandacht besteedde om van de top van het boompje de bodem af te zoeken op insecten. Plotseling liet hij zich dan van de top op zijn prooi vallen, maar het aardigste was, dat toen hij op een gegeven moment opvloog, net als een torenvalk tegen de wind in (en er stond een harde wind), stond te bidden wel een halve minuut lang, om zich plotseling zoo van een 5 m hoogte op zijn prooi te storten. Het was inderdaad een fraai gezicht. Maar vreemd is het, dat ik voor de tweede maal een dergelijke Klauwier daar zag. Het dier zal toch deze barre winter daar niet doorgebracht hebben?

Velp, 10 April '42.

H. G. VAN BOOM.

Vroege houtduif. Op 5 Mei troffen we in ons plantsoen een jonge houtduif aan die reeds zo ver gevorderd was, dat we hem slechts met moeite konden vangen. Toch wel 'n zeer vroege datum na zo'n strenge winter.

Uden.

BR. ANTONIUS.

Kraai en Spreeuwen. Einde Mei 1942 deed de heer Dr. M. J. Pattist, Rotterdam-O., de volgende aardige waarneming.

In zijn tuin in Kralingen had een zwarte kraai een spreeuw gegrepen. Het arme slachtoffer ging hevig te keer en waarschuwde daardoor blijkbaar een menigte spreeuwen, die in de buurt waren. In minder dan geen tijd was de kraai met zijn prooi door zwermen spreeuwen omringd, die met bekken, pooten en vleugels het den kraai zóó lastig maakten, dat hij met de gevangen spreeuw naar een boomtak vluchtte. De zwerm aanvallers liet intusschen niet af, maar verdeelde zich in tweeën. De helft der spreeuwen bestookte den kraai in den boom van voren en de andere helft deed hetzelfde van achteren, alles met een dusdanig geweld en getier, dat de kraai in een zeer moeilijke positie kwam te zitten. De aanvallen werden van twee kanten zoo heftig en zoo lang voortgezet, totdat de kraai het raadzamer oordeelde zijn prooi los te laten en alleen weg te vliegen. Onmiddellijk verstomde het rumoer en alle spreeuwen, waaronder ook het slachtoffer, vlogen weg. De rust in de stadstuin, waarvan Kralingen er vele en mooie telt, was weergekeerd.

Rotterdam-C., 31 Mei 1942.

Dr. A. B. VAN DEINSE.

Die lastige Aalscholvers. Natuurbescherming in het algemeen en Vogelbescherming in het bijzonder staan wel steeds voor lastige vraagstukken. Ge herinnert u het geval van de Meeuwen en thans gaat het om de Aalscholvers. Toen Natuurmonumenten eenige jaren geleden de eendenkooi bij Wanneperveen aankocht huisden er 600 aalscholvers. Thans loopt dat getal naar de 3000. Ook elders neemt hun aantal toe. Plotseling zijn er nu ook eenige honderden zich komen vestigen in het Naardermeer en wel liefst middenin de broedplaats van de Purperreigers in het Jan Hagen's bosch. Als er een paar dozijn gekomen waren en dan op een nog onbewoonde plek, dan zouden we dat nog prettig hebben gevonden.

De visscherij op het IJsselmeer klaagde reeds sinds eenigen tijd en nu heeft Natuurmonumenten door Dr. van Dobben een systematisch wetenschappelijk onderzoek doen instellen. Zijn rapport luidt lang niet gunstig voor de zwarte snaken. Daarom zijn reeds verleden jaar beperkingsmaatregelen genomen en daarmee zal men dit jaar voortgaan, ook in het Naardermeer zelve, en tegelijk nauwkeurig toezien, hoe deze explosie nu verder verloopt en hoe het gaat met den vischstand op het IJsselmeer.

JAC. P. THIJSSSE.

Uit een brief van Texel. Er zitten nu zoo hier en daar scholeksters te broeden op kievitseieren. Aan den Bakkenweg op het land van Smit heeft de kievit het nest verlaten (omdat er een stokje bij was gezet?). Nu broedt de scholekster er op. Bij Hopman waren de scholekster zijn eieren stuk gegaan. Dat beest heeft nu de kievit verjaagd en zit daar dus ook lustig op kievitseieren te broeden.

Er zijn nu heel wat zilvermeeuwen, die hun eieren opeten, ook in z'n geheel inslikken, wanneer je op weg bent naar hen toe. Zouden zij denken: „als jij het weg komt halen kan ik het beter zelf opvreten?”

Texel, 27 Mei '42.

P. RUIMERS.

Voorjaarswaarneming van *Phalaropus lobatus* (L.). 28 Mei 1942 deed ik, in gezelschap van de heren Vijverberg en Lyssen een mooie ontdekking in een plasje in de Haamstedse duinen op Schouwen. Daar zwom namelijk een ♂ van de Grauwe Franjepoot (*Phalaropus lobatus* (L.)), in volkomen prachtkleed, aldoor snappend naar muggenlarven e.d.. Alle details konden we waarnemen: de donkerroodbruine strepen in de nek, de donkergrijze kop, het witte keeltje, het grijze bandje over de benedenborst, de grauw-grijze rug met licht-okerkleurige, watersnipachtige strepen. Het was heel grappig dat het vogeltje als het opvloog en wat over het poeltje heen en weer kruiste, haast niet te onderscheiden was van de talrijke huiszwaluwen, die er over scheerden. In de vlucht kwamen de witte vleugelstrepen te zien. De roep leek me wat minder helder dan die van de Rosse Franjepoot (*Phalaropus fulicarius* (L.)), ik noteerde hem als „twet”, die van de Rosse als „twiet”. De Rosse Franjepoot heb ik eens uitstekend waargenomen op 17 November 1940 aan de Borsselse zeedijk, kort onder de Noordnol. Een beschrijving van die ontmoeting kunt U vinden in „De Wandelaar”, afl. Nov. 1941.

JOH. A. M. WARREN.

***Certhia brachydactyla* (Br.)** Gisteren tegen schemeravond zag ik voor het eerst een boomkruipertje op den grond bij het achterhalen van een schubvleugelig prooidiertje (mot of wintervlindertje), dat van een hoogte van ongeveer 4 meter uit een abeel omlaag was gevallen. Op 3 Mei 1941 nam ik het onderling voeren van een stelletje volwassen vogeltjes waar. Ik kon niet uitmaken of het mannetje het wijfje voerde dan wel omgekeerd. Waarschijnlijk moet de handeling worden opgevat als een liefdesbetuiging.

Alkmaar, 25 Maart '42.

JAN VISSER.

Brandganzen in Mei. Tijdens mijn bestelling als postbode zag ik j.l. Zaterdag 23 Mei een tweetal Brandganzen. Het was 12 uur middags. De groote vogels vlogen zeer laag (op ± 3 meter) van uit de Schermer over het Noordhollandsch kanaal, de Boekelermeer in, richting Heiloo tegen sterken Zuidwestenwind. Binnen 100 m. passeerden zij mij en zeer duidelijk kon ik de zwarte halzen en witte koppen, als ook de witte met zwart afgezette vleugels in het felle zonlicht waarnemen. Hun vliegbeeld kwam wel iets overeen met dat van de scholekster; ze waren echter veel grooter. Wat het jaargetijde betreft leek het mij vermeldenswaardig, tenzij het ontvluchte voorwerpen zouden zijn.

Alkmaar, 27 Mei '42.

G. DIK.

Draaihals in Overveen. In het eind van Mei en begin van Juni is de draaihals herhaaldelijk gehoord op het landgoed Lindenheuvel in Overveen, maar niet aanhoudend genoeg om te concluderen tot nestelen. Intusschen hebben we alle nestkastjes en holle boomen er nog eens op aangekeken. De nachtzwaluw, die het vorig jaar ontbrak, is weer present.

9 Juni '42.

JAC. P. THIJSSSE.

De bloeddorstigen. Gaarne zou ik antwoord willen hebben op volgende vragen:

1. Doden marters, hermelijn, wezel en bunzing in de vrije natuur wel eens meer dieren, dan ze nodig hebben voor hun bestaan?
2. Als dit zo schijnt te zijn, blijkt dan bij nader onderzoek niet altijd, dat of het roofdier niet meer geheel natuurlijk is, of dat het van alle gedode dieren iets van het bloed of de hersens heeft gebruikt?
3. Is het bij deze roofdieren in gevangenschap gebleken, dat zij zonder bloed of hersens niet goed kunnen tieren?

Als er lezers zijn, die door feiten of anderszins kunnen bijdragen tot de beantwoording van bovenstaande vragen, zullen zij mij zeer verplichten door hun bevindingen eens in De Levende Natuur te publiceren.

Leiden, Febr. '42.

A. C. PERDECK.

Insectenschaarschte in 1942. Het lijkt wel een beetje vreemd, daarvan te gewagen, terwijl de eiken geteisterd worden door de bladrollers en de Geldersche rozen door de bladwespen. Ook het Kardinaalsmutsmotje laat zich gelden. Maar met de bloembezoekers is het treurig gesteld. Het begon al met de Sleedoorn, die vrijwel vergeefs stond te bloeien. Kardinaalsmuts, die anders druk bezet is met vliegen en kevers (Elateriden) staat uren lang, zonder een enkele bezoeker en zoo is het ook met de wegedoorn. Bezoekers aan de lisschen zijn ook weinige en met groote tusschenpoozen. Een ware oprissing was het, een dikke hommelmotje bezig te zien op een Breedbladig Handekenskruid, iets, wat je in insectenrijke tijden zelfs niet eens zoo heel dikwijls te zien krijgt.

Wat was uw ervaring?

Bloemendaal, 10 Juni '42.

JAC. P. THIJSSSE.

Wintergroen in de Wieringermeer. Uit de Wieringermeer kreeg ik het bericht, dat in een boschje bij Middenmeer Wintergroen is aangetroffen en dat het den winter goed is doorgekomen. Van aanplant schijnt geen sprake te zijn. Het geval wordt nader bekeken. Wat ik op Texel beleefd heb met het vlug optreden van *Pyrola* in nieuwe duinvalleitjes, maakt dat ik hier wel gelooven kan aan werkelijk natuurlijke verspreiding.

Bloemendaal, Juni '42.

JAC. P. THIJSSSE.

Natura docet. Het jaarverslag over 1941 geeft een treffend beeld van de waarde en beteekenis van het bekende Museum te Denekamp in deze tijden. Het aantal bezoekers steeg van 3859 in 1940 tot 6351 in 1941, het aantal entree's en giften van f 704 tot f 1352. Te betreuren valt, dat het Natuurmonument het Molenvan herhaaldelijk te lijden had van brand door kwaadwilligheid. De verzamelingen werden verrijkt met veel geschenken, waaronder zeer kostbare.

JAC. P. THIJSSSE.

Hoofdredacteur: Dr. JAC. P. THIJSSSE te Bloemendaal.

Verantwoordelijk voor de advertenties: S. VERSLUYS te Amsterdam.

Uitgeefster: W. VERSLUYS' Uitg. Mij. (N.V.) te Amsterdam.

Drukker: KOCH & KNUTTEL te Gouda. K 967.